

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. II. 20.725/2009/5. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Ruttner György ügyvéd (1066 Budapest, Dessewffy u. 37. szám) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Jogi Képviseleti Osztálya (1363 Budapest, Pf: 54., ügyintéző az elsőfokú eljárásban Dr. ... jogtanácsos, a fellebbezési eljárásban Dr. ... jogtanácsos) által képviselt Magyar Állam alperes ellen kártalanítás megfizetése iránt indított perében a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 11. P. 20.249/2009/7. sorszámú ítélete ellen az alperes által 9. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét megváltoztatja és az alperes által a felperesnek fizetendő kártalanítás tőkeösszegét 500.000 (Ötszázezer) forintra leszállítja, a felperes által fizetendő kereseti illeték összegét 318.000 (Háromszáztizennyolcezer) forintra felemeli.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 10.000 (Tízezer) forint fellebbezési eljárási költséget, és külön felhívásra térítsen meg az államnak 30.000 (Harmincezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A 2002. március 15. napjától 2002. április 29. napjáig előzetes letartóztatásban volt felperest a büntetőbíróság 2008. április 25-én jogerős ítéletével felmentette.

A felperes írásbeli keresetében az ellene indult büntetőeljárás, illetve az előzetes letartóztatás miatt 1.000.000 Ft nem vagyoni kártalanítás megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Módosított keresetében az előzetes letartóztatás okozta nem vagyoni hátrányai miatt a Be. 580. §-ának (1) bekezdés II/a pontja alapján 1.000.000 Ft kártalanítást, továbbá a

büntetőeljárás egésze következtében keletkezett vagyoni és nem vagyoni kárai címén a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése és 355. §-a alapján kártérítés jogcímén 4.800.000 Ft és ezen összegeknek 2002. április 30-tól járó törvényes késedelmi kamatai, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az alperes a kártalanítási igény jogalapját elismerte, annak összecszerűségét eltúlzottnak tartotta. Nem vitatta az előzetes letartóztatással, mint a szabadság jogszerű megvonásával önmagában együtt járó nem vagyoni sérelem tényét, a börtönviszonyok elviselésével általában együtt járó fizikai és pszichés terheket, a személyi kapcsolatok beszűkülését, mint köztudomású és bizonyításra nem szoruló tény, melyet meghaladó nem vagyoni sérelmet a felperes nem jelölt meg, és nem bizonyított. Erre, továbbá az előzetes letartóztatás időtartamára, a következetes ítélkezési gyakorlatra, valamint az ár- és értékviszonyokra figyelemmel 3-400.000 Ft nem vagyoni kártalanítást tartott arányosnak és alkalmasnak a felperest ért nem vagyoni hátrány kompenzálására.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 1.000.000 Ft kártalanítást és ennek 2008. április 25. napjától a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatát, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest az alperes javára 50.000 Ft perköltség és az állam javára 288.000 Ft kereseti illeték megfizetésére.

Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a kártalanítás a jogalkalmazó hatóságok jogszerű magatartásával összefüggésben ért felperesi hátrányok kiküszöbölését szolgálja. A felperes az alperestől csak kártalanítást igényelhet, kártérítést nem, függetlenül attól, hogy a büntetőeljárást lefolytató szervek jogellenes és felróható magatartást tanúsítottak-e vagy sem. A Be. kártalanításra vonatkozó szabályai a büntetőeljárás egészére nem terjednek ki, az alperest helytállási kötelezettség csak az előzetes letartóztatás okozta felperesi nem vagyoni hátrányért terheli. A felperes nem vagyoni kártalanítási igényét jogalapjában és összecszerűségében is megalapozottnak találta, a köztudomásúnak ítélt börtönviszonyok sajátosságaira és arra figyelemmel, hogy a felperes az előzetes letartóztatást rendőrként szenvedte el.

Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása és az alperes marasztalása tőkeösszegének 500.000 Ft-ra történő leszállítása iránt az alperes élt fellebbezéssel. Az ebben kifejtett álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által megítélt nem vagyoni kártalanítás összege nem felel meg a felperest ért nem vagyoni sérelmek súlyának, a 34/1992. (VI. 1.) AB határozatban megfogalmazott arányosság és mértéktartás igényének, a tényállásból okszerűen levonható következtetéssel arányos mérlegelésnek és eltér az ítélkezési gyakorlattól is. A felperes a fogvatartással általában együtt járó sérelmeket meghaladó sérelmek fennállását az elsőfokú bíróság által értékelt azon egyetlen tényezőtől túl, hogy a felperes az előzetes letartóztatását rendőrként szenvedte el, nem bizonyított. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság nem értékelte kellő súllyal azt, hogy a felperes az előzetes letartóztatása ellenére és jelenleg is változatlanul gyakorolhatja és gyakorolja is a hivatását, ami az esetek többségében általában és köztudomásúan nem jellemző. Az elsőfokú bíróság nem értékelte a felperes azon személyes nyilatkozatát, hogy maga a büntetőeljárás elhúzódása okozott számára sokkal jelentősebb joghátrányt. A felperes nem bizonyította a büntetés-végrehajtási intézetben őt ért „konfliktusokra” vonatkozó kereseti állítását, s az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában nem tért ki arra, hogy e bizonyítatlan

tényállási elemet miként értékelte a marasztalási összeg meghatározásakor, annak nagyságrendje azonban arra enged következtetni, hogy azt az alperes terhére vette figyelembe. Az előzetes letartóztatás időtartama sem indokolja az elsőfokú ítéletben megállapított mértékű nem vagyoni kárpótlást. Összességében az elsőfokú eljárásban nem nyert bizonyítást olyan tényállási elem, amely a bírói gyakorlattól lényegesen eltérő döntést indokolna. Annak ismeretében, hogy a nem vagyoni kárnak objektív mércéje nincs, és megítélésében egyedül a bíróságok mértéktartásának lehet meghatározó szerepe, a Pp. 206. §-a, illetve a hivatkozott AB határozat megfelelő alkalmazásával kérte a nem vagyoni kárpótlás összegének a fellebbezésben elismert mértékre történő leszállítását és a felperes másodfokú perköltségben marasztalását.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

Az ítélet tábla a fellebbezést a Pp. 256/A § (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és az elsőfokú ítéletnek a keresetet részben elutasító és az alperest kamatfizetésre kötelező rendelkezését a Pp. 253. §-ának (2) bekezdésére figyelemmel fellebbezés hiányában nem érintette, a fellebbezést alaposnak találta.

Az ítélet tábla maradéktalanul osztotta a fellebbezés érvelését.

A felperes a **S-i** Városi Bírósághoz benyújtott írásbeli keresetében eredendően együttesen a büntetőeljárás és az előzetes letartóztatás következtében őt ért nem vagyoni hátrányok miatt támasztott igényt 1.000.000 Ft nem vagyoni kártalanításra, és azt csak a kereset kiterjesztését követően tartotta fenn kizárólag az előzetes letartóztatás okozta nem vagyoni hátrányai jogcímén.

Írásbeli keresetében az igényét azzal indokolta, hogy az ellene indult büntetőeljárás előtt egész környezete, munkatársai, barátai, családja egyaránt becsületes embernek tartották és tisztelték. Az ellene indult büntetőeljárás, majd később az előzetes letartóztatásba vétele következtében környezetének nagy része mára elfordult tőle és már nem úgy viselkednek vele, ahogyan azt korábban tették, gyakran összesúgnak a háta mögött, amikor megjelenik valahol. Ugy érzi, hiába volt ártatlan, mégis elveszítette tiszteletét, megbecsülését környezetének nagy része előtt. Az ellene indult büntetőeljárás, illetve az a tény, hogy előzetes letartóztatásba vették, az emberekben előítéleteket szült, amelyeket talán soha nem tud leküzdeni. Jól tudjuk ugyanis, hogy a társadalom megbélyegzi azokat az embereket, akikkel szemben büntetőeljárás indul, nem is beszélve azokról, akiket az eljárás során akár ártatlanul is, de előzetes letartóztatásba vesznek.

A felperes az írásbeli keresetéhez hasonlóan személyes nyilatkozatában is inkább a büntetőeljárás egésze, mint sem az előzetes letartóztatás okozta hátrányait sérelmezte. Legsúlyosabb hátrányként a szakmai előmenetele megtorpanására hivatkozott. Előadta, hogy a büntetőeljárás miatt a rendőrtisztai főiskolán megszerzett diplomája ellenére a biztosnak látszó előléptetése elmaradt, míg a vele együtt végzettek megkapták a tiszti beosztást, ő nem. A büntetőeljárás megindításával egyidejűleg az állásából felfüggesztették, és csökkentett munkabért kapott, ami a családját nehéz anyagi helyzetbe hozta. A fizetése felvételekor csak előre egyeztetett időpontban és kísérettel tartózkodhatott a munkahelyén. A jogerős felmentő ítélet sem hozott változást a kollégái 80 %-ánál tapasztalt hűvös, elzárkózó magatartásban.

Az előzetes letartóztatás okozta hátrányként adta elő, hogy e tény miatt a kollégái súlyos, akár élet elleni bűncselekmény elkövetését is feltételezték róla, és rákérdeztek, hogy miért tartóztatták le. Lakókörnyezetében a letartóztatása nem volt ismert, a büntetőeljárásról is csak később, tőle értesültek, amikor feltűnt, hogy nem jár dolgozni. Az előzetes letartóztatás köztudomású hátrányainak részletezése mellett kitért arra, hogy a BV-intézetben és a tárgyalásokra történt előállításakor a kollégái kifejezetten ellenségesek voltak vele amiatt, hogy rendőrként állt büntetőeljárás alatt. Ugyanez a körülmény a zárkatársaival mindössze egy hétig okozott neki külön problémát, velük ezt gyorsan és jól el tudta rendezni. A letartóztatásakor és jelenleg is nős, akkor egy gyermeke, jelenleg három gyermeke van.

A fenti peradatokra figyelemmel helytálló az alperes azon álláspontja, hogy a felperest az előzetes letartóztatással általában együtt járó köztudomású hátrányokat meghaladó nem vagyoni hátrány a letartóztatása miatt nem érte. Többlettényállásként valóban csak annyi értékelhető, hogy a személyes szabadsága megvonását, a tartózkodási helye szabad megválasztásához fűződő személyiségi joga korlátozását rendőrként kellett megélnie, ami a helyzethez való pszichés alkalmazkodását az alperes által sem vitatottan megterhelhette. Ezért a személyes szabadsága megvonásának viszonylag rövidebb időtartamára is figyelemmel az elsőfokú bíróság által megítélt kártalanítás mértékét az ítélet tábla is aránytalannak találta a felperes által elszenvedett nem vagyoni hátrány súlyához és az ítélezési gyakorlathoz viszonyítva. Osztotta az alperes azon álláspontját, hogy az alperesi fellebbezésben elismert összegű kártalanítás is alkalmas arra, hogy a felperest a kizárólag csak az előzetes letartóztatására visszavezethető nem vagyoni hátrányai miatt másnemű előnyhöz juttassa. A büntetőeljárás egésze okozta hátrányokért - az elsőfokú ítélet helyes indoka szerint - az alperesnek helytállási kötelezettsége nincs.

Az ítélet tábla a fenti indokok alapján az elsőfokú ítélet fellebbezett részét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és az alperes marasztalásának tőkeösszegét a fellebbezésben kérelmezett összegre leszállította.

A fellebbezési eljárásban elszenvedett pervesztessége arányában felemelte a felperes által az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 42. §-ának (1) bekezdés a) pontja és a 6/1986. (VI. 26.) IM. sz. rendelet 13. §-ának (2) bekezdése és 15. §-ának (1) és (3) bekezdései alapján a felperes által az államnak utólag megtérítendő kereseti illeték összegét. Az Itv. 46. §-ának (1) bekezdése és a hivatkozott IM. rendelet, valamint a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest fellebbezési eljárási illeték megfizetésére is az állam javára.

Az alperes a perben perköltség igénytel élte. Fellebbezésében az elsőfokú perköltség felemelését nem kérelmezte, csupán másodfokú perköltség megfizetésére támasztott igényt. Ezért az ítélet tábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM. sz. rendelet 3. §-ának (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján megállapított összegű másodfokú képviselői díj megfizetésére kötelezte a felperest az alperes javára, míg az elsőfokú perköltséget a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai miatt nem érintette.

D e b r e c e n, 2009. december hó 21.

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Szabóné dr. Bélteky Erzsébet sk. előadó bíró, Süliné dr. Tózsér Erzsébet sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő